non agere, nisi ꝛc. Talem ꝓuersiōem operat deus i illo q̃ iplet p̃cepta vt ēt simul cū h̄ mouēat volūtatez ad bonū donuz gr̃e acceptāduz Et h̄ est q̃ dic. Et erūt praua idirecta. Idem corda malox p iniustitiā distorta erūt idirecta .i. ad iustitie regulaz dirigant. ¶ Quart⁹ est tracūdiaz in māsuetudinem ꝓuertere. Mā ira furorē dei ꝓtra nos, ꝓuocat: q̃ dinaz amicitiā ꝓuertit i offensionē: aufert. n. deo vis retributiōis vidicte. vñ Ysaias. Mihi vidictam ꝛc. ¶ Itē ꝓtumeliā infert: gliaz ei⁹ sibi vsurpando. vñ dicit. Gloriā meā alteri non dabo. vñ sequtur. Et aspa i vias pla. i. mētes iracunde p ifusionez gr̃e ad mansuetudinē redibunt.

¶ Scda ꝓ° est: q̃ ipletio p̃ceptox finaliter meritū vitā eternā. Mat. 19. Si vis ad vitā ingredi serua mādata. Mā vita eterna ꝓsistit in q̃daz visiōe q̃ facies dei fruitiue i termio vite speculat. Jo. 17. Hec ē vita eterna ꝛc. vñ dic. Et videbit: oculo mētis. Dis caro. 1. oē cor fleribile ad gratiā ꝓmerendaz. Salutare dī: idest faciem diuinam in eterna fruitione.

¶ In vigi. nat. dñi nr̃i. Sermo. 12. d̄ epla.

Paulus seruus

P Jesu xp̃i vocatus apl̃us ꝛc. Ad ro. p̄. Cum p̄destinatio

¶ Vno° est p̄ordinatio dine volūtatis ad saluādū electos fm illud apl̃i ad epḣe. 1. Deus predestinauit nos secundū ꝓpositū volūtatis sue: si obicē nō oppōnam⁹. Sz q̃ supbia: cū sit initiū oiuz vitiozuz maxime ipedit dine volūtatis ordiatioez: tum q̃ ab ipa oia vitia sūpserunt initū: tū q̃ i ipsa ē ipugnatio humāe nature: fiē in sua radice. Jō apl̃s nitit eaz excludere: increpās ex iudeis conuersos: q̃ ex gētib⁹ insimul alicantes ꝓsidēdo nullos illox suis meritis eē saluatos: q̃ oēs sub pctō tenebant: sz p gr̃am dī liberati sunt. Et iō ꝓfutās vtrosq̃z docet eos humiliari: vt oia attribuāt gr̃e dei: ostendēs oib⁹ gratis eos venisse ad grāz fidei ꝛ euāg^m xp̃i. vñ i epla nobis insinuat tria principalia. Prim principale.

c Jrca prim: vbi seip̃m ponit i exēpluz humilitatis sunt duo conclusiones.

Pa ꝓ° est: q̃ supbia dr̄ initiū oīs peti tripliciter. Pa° pp ꝓtēptū dī: q̃ a creatore nos auertit: ꝛ h̄ est i oi pctō. 2°. q̃ primū fuit peccatū. Hoc. n. gnē peccauit diabolus i celo: ꝛ primus homo i paradiso. vñ Bre. qd securi⁹ celo: qd iocūdius paradiso: ꝛ tū angelus d̄ celo: ꝛ hō de paradiso ceciderūt supbiēdo. 3°: q̃ ex ea nascunt alia vitia fm prius ꝛ posterius.

¶ Scda ꝓ° est: q̃ ꝗtuor excludunt supbiam.

Prim est geta humiliatio: q̃ p eā marie remouet hūane salut: q̃d est tēdere ad celestia: ipedimētuz. Impedit. n. nr̄a salus duz i terrenis magnificari studem⁹. vñ Aug. Nisi humilitas oia q̃cūq̃z bñfacim⁹ p̃cesserit: ꝛ ꝓtinuata ꝓsecutaq̃z fuerit: iā nob de aliq̃ bono gaudētib⁹: totū aufert de manu supbia: vñ pau. noiat rōne hūiliatiōis. Mā paulus hebrayce: getus grece modic⁹: latine fox⁹. vñ de seipso dic p̄ corin. 15. Ego sū minus apl̃ox ꝛc. 2m: dine volūtat subiectio: q̃d fac fuit⁹ amoris. ro. 8. Nō accepist spm̄ seruitutis itex i timore. Sūt eiz duo gnā seruitutis. Est. n. seruitus timoris ꝛ pene seruilis: ꝛ ē fuit⁹ amoris ꝛ filiationis: q̃ instar filij q̃ fuit. nō vult offēdere pr̄ez: hec seruitus ē marie dignitat: q̃ subijciēs se dine volūtati ordiat ad exaltationē. Mā seruus relatiue dr̄ ad dñz. Et iō dz sibi i pfectiōe ꝓportionari Cū igit pfectiōes in dño exaltent cū spūalr in eus. Jō ds eum suū nō solū vult pficere: sz ēt alijs p̄ferre: cū debeat eē imediatus executor oiuz q̃ ptinēt ad cultū dī. vñ Pau. dic se eum hic ꝛ alibi libex: q̃ cū libtate nobili ē seruitus xp̃i: ꝛ ne mistia fuit⁹ videat addit. Jesu. i. saluatoris: cui oēs fuire dbēt. Mā fuire deo regnare ē xp̃i. i. vncti vnctiōe gr̃e: sz nāz humanitat. 3m: est d̄ bñficijs gr̃ax actio: ordo nālis ꝛ moralis dictat: vt ille q̃ suscipit bñficiū: p gr̃ax actionē ꝓuertat ad bñfactorē: ꝛ sic deum honoram⁹: cū ꝓuertimur ad ip̄z p gr̃ax actionē tanq̃z ab eo bñficiati: ꝛ p vocē laudis. s. vocaliter bñficia referēdo i deū: d̄ gb⁹ psal. Sacrificiū laudis honorificabit me: ꝗ illos q̃ bñficia dī p suis meritis se acceptisse putāt. Talib⁹ eiz ds aliq̃ bñficia retrahit: ne tāq̃z ingrati: extollētia plus peccēt. Et iō si ꝓscie speculū intuetur: appebunt beneficia dei tibi collata ex gr̃a sui: nō pp merita tua: Et iō affectiōe ꝛ cogitatiōe recurrēdū ē ad magnitudinē dine misericordie: tanq̃z ad oiuz bñficiox nr̄ox largitorem Sic paulus gr̃a dī nō meritis, ꝓprijs sublimatus ad apicē apl̃ice dignitatis gr̃as agēs deo dicit. Vocat⁹ apl̃s: ecce bñficiū dignitatis. q. d. ex suo humili fecit me dñs apl̃z ꝛ sublimē Jta ꝛ vos hūiliamini vt exaltemini: ꝛ h̄ ex gr̃a dei. Et iō dicit. Vocat⁹ q̃si nō a se veniēs tāq̃z sibimet sumāt honorē: sz a dō vocat⁹ et̄na electiōe ad apostolatū: h̄ referēs cuz gr̃ax actiōe.

¶ Quartuz ab inquinamentis huius mundi separatio. Mã lz i hoc tpe deus pmittit bonos esse inter malos. ¶ Primo vt mali puertãt ¶ Secõ: vt iusti p eos exerceantur. ¶ Tertio: vt ostendatur diuina potentia peccatorem sustentãdo: diuinaqz sapia ⁊ clementia ipsum sufferẽdo: fm illud Mdatt. 13. Sinite vtraqz crescere vsqz ad messem: tũ debent ab eis separari: mente. ope: ⁊ remuneratione. ¶ Primum pz de volũtate. Mã fm Ber. voluntas bona intelligitur de corde puro: vt. s. quicqd agitur ad vtilitatẽ, primi: ad honorem dei fiat. Hanc debemus, primo. Cõscientia bona fit: qñ p pniaz pctũ punimus ⁊ per ꝓtinentiã puniendo nõ ꝓmittimus. Hãc debemus nobis: fides non ficta est que operibus comprobatur: ⁊ hoc debemus deo. ¶ Secõ pz d merito: qz sancti de ꝓgruo merentur regnum: qz ꝓgruum est qñ homo bene vtitur, ppria virtute faciendo qd in se est: q deus fm excellentez virtutem remuneret excellenter. ¶ Tertio pz de premio. Mã sancti per opationes virtuosas premium eternum sunt adepti: mali autẽ peruersa voluntate volunt perpetuam dãnationem: ideo ab inuicem segregabuntur. vnde Bern. O seculum nequam tuos soles sic beatificare: vt dei facias inimicos ⁊ indignos cõsortio beatorum. Amicus ergo mundi excludutur a cõsortio amicoruz dei: ⁊ hoc est qd dicit. Segregatus a grege pbozꝫ ⁊ doctoruz legalium: corpore: mente: ⁊ doctrina. In euãgelium dei predicans ꝓtra iudeos: qz paulus in lege peritus ob fidei catholice assertionem ꝓgrua auctoritatũ legis testimonia addurit.

Secundum principale.

Equitur secundum: vbi legationis sue negociũ exponit: cum dicitur. Qd añ, pmiserat: vbi tres sũt ꝓnes

¶ Prima ꝓclo est: q negociũ apostoli est nobis clementiã dei: qua affectũ nostꝫ ab oibus rebus hic mundanis euocarit in tot ⁊ tantozꝫ mirabilium operationez ostendere. vñ Ber. Quis. n. cogitare sufficit qualr rerum dominus preuenerit nos. Uenerit ad nos: subuenerit nobis: ⁊ singularis illa maiestas voluit mori: vt viueremus: fuire: vt regnarem⁹: exulari: vt repatriaremus: ⁊ vsqz ad seruilissima opera inclinari: vt ꝓstitueret nos sup oia opa sua: ⁊ ideo addit Ber. Venit. n. filiꝰ ꝑi: tot ⁊ tãta mirabilia opatꝰ ẽ i mũdo: vt nõ imerito affectũ nrz ab oibꝰ rebꝰ mũdãis euocaret.

¶ Secõa ꝓclo est: q negociũ apostoli est duo nobis oñdere. s. diuinã potentiã: qua nostros inimicos supauit. Sũt. n. nobis duo inimici: scilz mors corpis ⁊ aie: vtrũqz supauit dñs: ⁊ ab vtroqz nos liberauit: nũc pctũ supauit: qñ humanã nãz sine vlla ꝓtagione suscepit: tunc morte supauit: qñ resurrexit ꝑ genitus mortuorũ: postmodũ ꝑbellatur⁹ eaz i nobis oib⁹ qñ. s. suscitabit corpa nra. vñ Ber. Cõtra pctũ dimicauit i ꝓuersatiõe sua Ꝑ bis pariter ⁊ exemplis ꝓtra mortẽ: quã nouissime ꝑstruet. ¶ 2m qd nobis oñdit ẽ eiꝰ ifinita mia. vñ psal. Semel locutꝰ est ds: duo hec audiui: qz potestas dei est: ⁊ tibi dñe mia ⁊c. Et ꝑ etiaz vult inuere cum dicit q est segregatus ⁊ cetera.

¶ Tertia ꝓ⁰ est: q suspiria ⁊ desideria patrũ meruerũt acceleratiõez icarnatiõis filij ꝑi. vñ psal. Propter mlriã inopuz ⁊ gemitũ pauperũ ⁊c. Est tũ sciẽduz q icarnatio põt accipi tripliciter: vel ẋtuz ad eiꝰ essentiã vel ẋtum ad tpis circũstantiã. vel ẋtuz ad eiꝰ effectatiã. vñ respiciẽdo icarnatiõis eẽntaz: suspiria patruz nõ meruerũt: qz nullus põt aliqd mereri nisi sit deo acceptꝰ: ꝑ facit fides icarnationis: q̃ est fundamẽtuz oĩs meriti: qz nullus sine ea mereri põt: sz meruerũt eaz. ¶ Pº quo ad tẽporis circũstãtiaz: qz meruerũt eiꝰ acceleratiõem ⁊ pp hoc in deo nulla fit mutatio: qz i eodez instãti: in quo ꝓuidit icarnationẽ filij: ꝓuidit ẽt suspiria patrũ. ¶ Tertio ẽt meruerũt quo ad efficaciaz q̃ ꝓsistit i liberatiõe carẽte visiõis diuie: ⁊ i liberatiõe reatꝰ culpe. ¶ Ratio huius est: qz nõ decebat diuinaz virtutẽ sctõs suos ⁊ electos positos iter inimicos: ⁊ iniuriã passos ⁊ sub crudeli puncipe degẽtes ⁊ dño vero carẽtes: ⁊ captos: religatos: icarceratos: ac multiplici supplicio deditos relinq̃re desolatos: ꝑ factũ fuisset si icarnatus nõ fuisset filiꝰ dei. vñ primo veniens eos ab inimicis liberauit: qd petebat Ysaias dicẽs: Utinã disrumperes celos ⁊ descenderes: vt a facie tua gens turbaretur: ⁊ notum faceres nomen tuũ inimicis tuis ¶ Secundo venit eis iuder iustus: vt Ysaias petijt dicẽs. Rorate celi desuper ⁊ cetera. ¶ Tertio venit eis dominus mãsuetus. vnde Ysaias petijt dicens: Emitte agnuz dñe. ¶ Quarto vt faciem suam eis ostenderet: vt Dauid petijt dicens. Domine ostende faciez tuam ⁊ salui erimus. ¶ Quinto venit eis vt precium redemptionis: vnde eis ꝓmissus a deo p prophetam ait. De morte redimã eos.

¶ Sexto vt reuocaret eos de exilio ſm ꝓmiſ
ſum: dicenſ. Et reducam captiuitatē veſtram
¶ Septio vt liberaret eos ꝺ carcare iformi:
quod ꝓphetatum fuit ꝑ Dauid ⁊ vincula eoꝝ
diſrūpet. ¶ Octauo vt nos ſolueret a ſuppli
cio: qꝺ erat in inferno. Et ideo Jacob poſtq̄ꝫ
dixerat. Deſcendā lugens in infernum: dixit
in fine. Salutare tuum expectabo dñe. Hoc
aūt negociū. ſ. icarnatōis fuit a ꝓphis p̄nūcia
tum. vnde Malach. 4. Venit ad templū ſan
ctum ſuum: dominat̄ quem ⁊c. Item exo. 4.
dixit Moyſes. Obſecro dñe mitte quez miſ
ſurus es. Item Dauid dubitās ne ꝓpter mul
titudinez peccatoꝝ ꝓmiſſio facta de chriſto re
uocaretur: dixit. Propter Dauid ſeruuz tuū
nō auertas faciem chriſti tui. Jacob patriar
cha gene. vlti. moriens dixit. Non auferetur
ſceptꝝ de iuda ⁊c. Et hoc eſt qꝺ tangit apl'us
dicens ſcilicet ꝙ negocium incarnatiōis chri
ſti ante multa tpa vel ante cōplectionem ꝓmi
ſerat gratis deus pater. Non. n. venit ſubito
ſed longe ante ꝓmiſſum ⁊ p̄nunciatuz inquā
per ꝓphetas ſuoſ: qui nullo modo mentirent̄
qꝛ prophetia eſt diuina inſpiratio euentus in
mobili veritate denuncians. ⁊ ad maiorē con
firmationez addit in ſcripturis: ꝙ non modo
ꝓmiſit: ſed diu ante: qꝛ inſpirati ſancto ſpiri
tu loquuti ſunt ſancti dei. Sancti ſunt ſcriptu
re: que vitia dānant: ⁊ extollunt virtutes ꝯti
nentes ſacramēta incarnationis filij dei: quo
ad eius iuſtitiam: clementiam ⁊ ſciam.

Tertium p̄ncipale.

c Jrca tertium p̄ncipale: vbi auctori
tas auctoris huius negocij ꝯmemo
ratur cum dicit̄. Qui factus eſt ⁊c.
vbi ſunt quatuor concluſiones.

¶ Prima cōcl'o eſt: ꝙ huius negocij auctor
eſt dominus: q factus eſt hō ꝓpter multiplicē
noſtram vtilitatem. ¶ Primo vt nos excita
ret. Quid. n. ſublimi⁹ fieri poterat nē humāe
q̄ꝫ deo ꝯiungi in vnitate perſone? ¶ Secun
do vt btitudo eſſet nobis poſſibil'r preoſtenſa
qꝛ in eo ꝙ poſſibile fuit humanam nām vniri
verbo in vnitate ꝑſone: oſtendit̄ poſſibilitas
vnionis ad deum actibus btificis. ¶ Tertio
quia per hanc ſumus ad amicitiā dei reuocati
quia cū humana nā fuerit ꝓpter peccatuz tota
inimica: nō habuit aliam ꝑſonam deo acceptā
per quam ad amicitiam reformaret̄. Et ideo
dicitur mediator: qꝛ ſapiens nām dei ⁊ homi
nis inter nos mediauit. ¶ Quarto quia per
hanc mens humana amore diuino dulciter ē
inflammata. ¶ Quinto qꝛ per hanc humanā
natura quo ad oēs effectus eſt total'r reſtaura
ta. ⁊ hoc eſt ꝙ dicit qui. ſ. filius factus eſt: nō
dicit natus: vt notet ꝙ non mō naturali nat⁹
eſt: ſed quaſi artificiali: qꝛ de ſola muliere arti
ficio ſpūs ſancti factus eſt inq̄ꝫ ei ad honorem
⁊ vtilitatem noſtram. ⁊ hic ex ſemine Dauid
quia de Maria que fuit de ſtirpe Dauid. Et
hoc dicit: ꝓpter regiam dignitatem factus in
quam ſm carmen: nō ſm deitatem. vt'iam ſit
vnus dei filius ⁊ hoīs ihs xp̄s: vt dixit Am.
¶ Scd'a ꝯcl'o eſt: ꝙ aduentus chriſti fuit eter
naliter p̄deſtinatus: qꝛ tota trinitas ab eterno
preordinauit: vt ſecunda ꝑſona in tp̄ris pleni
tudine mitteret̄. Et h̄ quadruplici rōne. vide
ſupra in p̄n°. Hic occurrunt aliqua notabilia
¶ Primum eſt videre ꝙ ſit predeſtinatio.
Et dicitur ꝙ eſt gratie preparatio: qua ab eter
no deus hoī chriſto ⁊ cunctis: quos preſciuit
cōformes fieri imaginis filij ſui bona ſine me
ritis p̄parauit. ¶ Scd'm eſt ꝙ predeſtinatio
ſpāliter iniuſta importat ex ꝑte dei gratum dei
bene placitum: q̄ ordinauit aliquem ad gratiā
ab eterno: qꝛ ex hoc dicitur p̄deſtinatus: quia
ad gratiā grato dei beneplacito ordinatus.
Sꝫ deus ⁊ tota trinitas grato beneplacito na
turam humanā ordinauit ad gratiaz vnionis
⁊ ad gratiam habitualē. ⁊ ideo chriſtus ſm ꝙ
homo predeſtinatus fuit: vnde Aug. eundez
ſane ipſum: qui ſm carnem factus eſt ex ſemi
ne Dauid: predeſtinatum dicit filium dei in
virtute id eſt ſola gratia: qua humana ei⁹ na
tura vnita eſt verbo preelectum in virtute. i.
in potentia eodem cuz patre. ¶ Tertium eſt
ꝙ non eſt p̄deſtinatus ſm diuinam naturam
vt quid eniz predeſtinaret̄: cuz iam eſſet ſine
initio ⁊ ſine termino ſempiternus. vnde Au
guſtinus. Illud aūt predeſtinanduz erat: qꝺ
nonduz erat: vt ſic ſuo tp̄e fieret: quemadmo
dum ante tp̄a predeſtinatum erat: vt fieret.
Et hoc eſt qꝺ dicit. Qui predeſtinatus eſt. q
ſcilicet filius dei ſm ꝙ homo p̄deſtinatus. i.
ſola gratia non meritis p̄electus eſſet filius ꝺi
ideſt vt ille hō eſſet filius dei non adoptiuus:
ſed naturalis ſcilicet in virtute. i. in eadez po
tentia cum patre. Hic ſm Hylarium filius
origine: non adoptione. veritate: non nuncu
patione. natiuitate: non creatione.
¶ Tertia ꝯcl'o eſt: ꝙ non eſt dicendū ꝙ chri
ſtus ſit filius ſpūs ſancti: qꝛ ad hoc ꝙ aliqd ſit

filius: requiritur q̃ habeat partes substãtie a patre: ⁊ partes a matre. Sed christus fm carnẽ habuit ptem substãtie a matre. s. carnem. ⁊ in hoc assimilabat matri: ⁊ non spiritui sctõ. Et ẋtum ad diuinitatem: accepit ptem substãtie a patre. ⁊ nõ a spiritu sctõ. Et in hoc assimilabatur patri: ⁊ nõ spiritui sancto. Igitur ⁊c.

¶ Patet tamen incarnatio verbi spũi sancto appropriari. vnde Mat. p̃. dicit. Nõ natum est in ea: de spiritu sancto est. Et in symbolo. Maxime sapie caritatis ⁊ clementie maxime est appropriandа illi psone: p quam omnis p̃ sumptio erronea excludit. ⁊ per quaz veritas ꝓceptionis magis manifestat. Sed hutusmodi est psona spiritus sancti. Igitur ⁊c. Minor patet. Maior probatur: que est bimembris. Ideo p̃ ostendit: q̃ per hoc q̃ incarnatio spiritus sancti appropriat: excluditur suspicio vl p̃sumptio erronea circa incarnationem: qz in cõceptione hois de patre ⁊ matre naturaliter est carnalis copula ⁊ feda ꝓcupiscentia. Sed hec penitus excludunt a ꝓceptione: q̃ fit per spũz sanctuz. ¶ Secõ qz et b̃ q̃ incarnatio appropriatur spiritui sctõ: veritas ꝓceptionis manifestatur. Sicut oẽs mulieres ꝓcipiunt p amorem: sic ⁊ beata virgo. ¶ Sed differentia est qz cetere mulieres cõcipiunt per amorez viri. seu per delectationem carnalẽ: que consistit in virtute generatiua. Sed ista cõcepit per amorem diuinuz. Hugo. n. dicit. Quia amor diuinus tam singlr in eius mente nõ habuit socium: ideo eius partus nõ habuit exempluz. Et hoc est qõ dicit. Secõm spũm sctificationis id est per opationem spiritus sancti. Qõ entz in ea natuz est ⁊c. Ex resurrectione mortuoꝝ. i. ex resurrectione spũali aiarum mortuaꝝ mortе peccati. Que sunt dñi ihu christi: qz ipse solus: ⁊ non alius potest eos suscitare.

¶ Quarta ꝓclo est: q̃ christus liberaliter contulit nobis plenitudinẽ oium gratiaꝝ. Joh. p̃. De plenitudine eius oẽs accepimus gratiã. ¶ Et nota q̃ illud plene haberi dicit: qõ fm omnes differentias: ⁊ modos: ⁊ effectus suos habetur. Et fm hoc xp̃s gratie plenitudinez habuit. Est. n. plenitudo gratie tripler. s. sufficientie: vt in Stephano. Spiritualis prerogatiue: vt in beata virgine. Et superabundãtie: ⁊ illa fuit in christo. ¶ Ratio est: qz in illo oportebat esse gratiã supabundantie: cui gratia redundabat in alios. Sed gratia christi fuit hutusmodi: vt pz in simili de luce. Videm enim q̃ aliqd habet lucez corporalẽ in tm̃: vt luceat: sic q̃ alia illuminat: ⁊ illuminata facit. Aliqd aũt vt omnis illuminatio ab eo sit: sicut de sole. Ita est de gratia christi: qz ipse habet gratiam: per quaz in seipso perfectus est: ⁊ ex ipso in alios redundat: ⁊ eoꝝ in quos redundat: quosdã facit cooperatores dei: vt ipsi p̃ ministerium alios ad gratiam adducant: vt dicitur p̃ 4ª corin. 3. Et iterum ex ipso in omnes redundat. Et hoc est q̃ dicit, per quem. s. xp̃m talem ⁊ tantam accepimus gratiam. s. cum oibus fidelibus. i. remissionez peccatoꝝ. ⁊ alia dona spũalia gratis nobis data. ⁊ apostolatũ solum cum aplis. s. auctoritatem ⁊ legationez predicendi. Hic ꝓgrue non tm̃ modo apostolatum dicit se accepisse: ne ingratus existeret gratie: per quam illi peccata dimissa sunt xpi in oibus gentibus: qz factus est solicitudo oium ecclesiasticoꝝ. Ad quid? Ad obediendum: vt faciã ego cum alijs aplis obedire fidei xpi. Et hoc pnomine eius. s. christi. vice eius: quia eius vicarij sumus: vel, p noie eius dilatãdo: id est, p gloria eius: nõ nostra. In qbus ⁊ vos habitantes Rome. Estis vocati: per gratiaz Et in tumore: ⁊ inspiratione iesu xpi. i. a iesu christo: q̃ est oium salus. ¶ Et nota q̃ hic occurrunt alique veritates de gratia christi.

¶ Prima est q̃ accipiendo gratiam collataz pro habitu: sic gratia vnionis ⁊ gratia singularis persone: ⁊ gratia capitis non est realiter alia ⁊ alia. Sed solum differunt p diuersos respectus. Nam gratia singularis psone in xpo est qdam habitus faciens aiam christi deiformem: ⁊ disponens eam ad dei assimilationez Gratia autem vnionis accipitur tripliciter. ¶ Uno modo, p illo qõ est effectiuũ talis vnionis: ⁊ sic est idem quod diuina essentia.

¶ Secõ modo pro dispõe ad talem vnionẽ ⁊ sic est quidaz habitus. ¶ Tertio modo pro ipsa vnione iam gratis facta: ⁊ sic noiat ipsam relationẽ. Sic gratia capitis põt accipi triplr.

¶ Uno modo, p illo quod est p̃n̄ effectiuũ influens sensum ⁊ motum in aia christi. ⁊ sic est idem quod essentia diuina. vnde per motũ intelligitur dilectio per sensum cognitio.

¶ Secõ mõ, p illo quod disponit per modũ meriti ⁊ repationis ad talem influentiaz: ⁊ sic est habitus qdem in aia christi. ¶ Tertio mõ pro ista gratuita p̃fidentia: quam deus gratis fecit: dum verbum suum nobis caput fecit: ⁊ preposuit. ¶ Ista tria primo modo sumpta:

sunt idem qd̄ essentia diuina: sed dr̄unt soluz penes ꝯnotata: qꝛ gratia vnionis ꝯnotat effectum circa christum. Sed gratia capitis circa membra xp̄i. ¶ Scd̄a est ꝙ talis gratia est plena ⁊ perfecta. Ratio est: qꝛ q hēt alijs inferre gratiā: oꝫ ꝙ sua gratia sit plena ⁊ ꝑfecta. Sꝫ christus hēt nobis gratiā inferre. Igitur ⁊c.

¶ Tertia est ꝙ talis gratia excedit gratiā aliorum in infinitū. Ratio est: quia inter talē gratiam ⁊ aliorū nulla est ꝓpor al's sequeret ꝙ aliqua p^a in tm̄ posset ꝑficere: ꝙ eēt capax vnionis cum verbo: qd̄ falsuz est. ¶ Item qꝛ excedit meritū alioꝝ in infinitum. qd̄ pꝫ: qꝛ nullius creature meritum sufficiebat ad redimendum infinita milia hoīum: si actu fuissent: sic meritum christi. vnde Joh. 3. dicit: ꝙ nō dat deus spūm ad mensuram. Et Aug^9. dicit: ꝙ non habuit gratiam ad mensuram.

¶ In vigi. natiuitat̄ xp̄i. Sermo de euāg^o.

c Cum esset desponsata mater iesu Maria Joseph. Mat. p̄. s̄m ꝙ dicit Anselmus in li. de con. vir. Nempe decēs erat: vt ea puritate niteret virgo: q̄ maioꝛ neqt sub deo itelligi: qꝛ deus pater vnicū filium: quē de corde suo equalē sibi genitū tanq̄ seip̄m diligebat: sibi dare disponebat: vt naturl'r eēt vnus idēq̄ coīs dei: patris ⁊ virginis fili^9. ⁊ quā ipse filius substātial'r facere sibi matrē eligebat: ⁊ de qua spūs san. volebat ⁊ opaturus erat: vt ꝯciperet: ⁊ nasceret filius ille: de q̄ ipse ꝓcedebat. Ideo euāgelium h̄ circa ꝯceptum ⁊ ꝑtuz ponit duo aduertenda. ¶ Primū est de ꝯceptionis eius admiratione: quā fert nostre mētis fluctuatio. ¶ Scd̄m de eius conceptionis certificatione: quaz confert angelica salutatio cum dicitur. Ecce angelus.

Primum p̄ncipale.

c Circa primuz vbi agitur de virginis ꝑtus admiratione. sunt septē ꝯ^ones.

¶ Prima ꝯ^o est videre dr̄iam inter spōsalia ⁊ matrimoniū. Nam spōsalia sunt mētio ⁊ repmissio futuraꝝ nuptiaꝝ: vt hētur. ff. e. l. i. vñ spōsalia dicunt a spōdendo. i. ꝓmittendo. Nā moris fuit stipulari ⁊ spōdere veterib^9 sibi vxores futuras. vñ spōsi ⁊ sponse appella^o est. Sꝫ matrimoniū est ꝯiūctio maris ⁊ feie. indiuiduā vite ꝯsuetudinē retinēs: dīni ⁊ humani iuris coīcatio: vt de. ff. de ri. nu. Coniūctio ꝯponit de vtriusq̄ mētis ⁊ cordis vniōe maris ⁊ feie dicit: qꝛ in eodē sexu nō pōt cadē Nā nuptie p̄ter ꝯmixtionē sexuū: non hūt in se xp̄i ⁊ eccl'ie sacramētuz: vt hētur. 27. q. 2^a. Cum societas. dicit etiā maris ⁊ feie in singulari ⁊ nō in plu. qꝛ vnus masculus pl'es feias nec vna feia plures masculos ducere dꝫ. Indiuiduā dixit: qꝛ eiusdē debēt esse ꝓpositi: vt nunq̄ diuidant. Nō igit dꝫ disrūpe ꝯiugalis vnitatis ꝯpagem: vt habet. 30. q. 5^a. q̄i quandoq̄ feie. Diuini aūt iuris coīcatio dicit: qa debēt esse eiusdē secte: qꝛ si sunt disp̄is cultus nō ꝯhunt: imo matrimoniuz ꝯctum dissoluūt vt habet. 28. q. 1. §. ex hijs. Humani etiā iuris dicit: quia s̄m legez humanam contrahendum est: vt vxor sequat forum viri.

¶ Scd̄a ꝯ^o est: ꝙ s̄z hec dicta: int Joseph. s. ⁊ virginē fuit veꝝ matrimoniū. Cui^9 duplex est rō. ¶ Prima rō est: qꝛ vbicūq̄ sunt dona matrimonij: ibi est veꝝ matrimoniuz. sꝫ inter istos fuerūt. Igit ⁊c. Maioꝛ ⁊ minoꝛ ꝓbant 27. q. 2. c. Omne. vbi dr̄ ꝙ ibi fuit ꝓles xp̄s fides: qꝛ nullū interuenit adulte^m sacra^m. qꝛ nullū diuortiū. ¶ Scd̄o sic. Illd̄ decuit i virgine gl'iosa: qd̄ fuit tā mltiplicantiuz boni honesti. Tale aūt fuit mr̄imo^m marie cū ioseph ḡ ⁊c. Probatio minoꝛis ꝑ Ambro. d. vt eēt testis v̄ginitat̄ eius. Et ne infamaret ip̄a virgo cū ꝑtus inupte etiā dānaret in lege: ⁊ vt obsequeret ꝑuulo in egypto eunti ⁊ redeūti. Ad h̄ est ēt auctoꝛitas canōis. 27. q. 2. c. i. vbi dr̄: ꝙ btā virgo ꝯxit matrimo^m cū ioseph. ⁊ nihilomin^9 ꝓponebat in v̄ginitate ꝑmanē. vñ dixit. Quō fiet istd̄ ⁊c. Ad qd̄ dr̄ ꝙ btā v̄go ꝓposuit se s̄uaturā votū v̄ginitat̄ in corde: sed nō exp̄ssit oꝛe: subiecit. n. se dispōni dīne: duz ꝓposuit se ꝑseruaturā v̄ginē: nisi d's al'r reuelaret. Cōmittens ḡ v̄ginitatē suā dīne dispōi ꝯsētit ī carnalē copl'az: nō illā appetē: sꝫ dīne īspiratōi i vtroq̄ obediē^o. vñ dr̄. Cū eēt d. ⁊c

¶ Alia ꝯ^o est: ꝙ btā v̄go vere vouit v̄ginitatez. Nā v̄gitas q̄ deo dat: est s̄m Aug. dignioꝛ ꝑ votū. vñ in li. de vir. Virginitas deo placet: nō qꝛ v̄gitas: sꝫ qꝛ deo dicata honoꝛat Cuz igit decuit deū nasci de v̄gine: de v̄gie dignissima decuit: q̄ ēt añ ꝯceptōez saluatoꝛis v̄ginitatez voueret. vñ Aug. Btā v̄go proposuit se s̄uaturaz in corde v̄ginitatez: sꝫ ip̄i^9 votuz nō exp̄ssit oꝛe. Postea vero cum viro ex vtriusq̄ ꝯsensu expressit: ⁊ vterq̄ cum virginitate ꝑmansit.